

AB-MEMO

Aan : Algemeen Bestuur OD NHN
Datum vergadering : 12-10-2022
Auteur : Diana van der Kolk
Onderwerp : *Evaluatie Omgevingsadviseurs – pilot maart 2021 - 2022*
Agendapunt : 6a
Bijlage(n) : -
Portefeuille : Quinten Foppe

Aanleiding

Op 9 december 2020 is het projectplan 'Verrichtings- en afdichtingsfase implementatie Omgevingswet' gedeeld met het algemeen bestuur. In dit projectplan wordt een eenjarige *pilot* aangekondigd (actie 2.2.) omtrent het aanstellen van een tweetal Omgevingsadviseurs. Deze *pilot* is na afloop van het *pilot*-jaar geëvalueerd. De belangrijkste ervaringen van de *pilot* worden gedeeld met het algemeen bestuur, zoals ook is toegezegd in de Kadernota 2023.

Voorafgaand: de inwerkingtreding van de Omgevingswet is vanaf 2020 een aantal maal uitgesteld en de beoogde datum van inwerkingtreding is bij het schrijven van deze Memo: 1 januari 2023.

Doel van de memo

Het doel van deze Memo is het algemeen bestuur middels een korte Memo te informeren over de belangrijkste ervaringen die met de twee omgevingsadviseurs binnen het projectplan gedurende de *pilot*-periode, maart 2021 – 2022, zijn opgedaan.

Achtergrondinformatie

In het AB Memo van 8 december 2020 zoals aangeboden bij het projectplan 'Verrichtings- en afdichtingsfase implementatie Omgevingswet' staat het volgende beschreven:

'De OD NHN wil bij inwerkingtreding van de Omgevingswet gereed zijn om de wet uit te voeren conform de strategie en het beleid van haar partners (provincie en gemeenten). Daarbij biedt zij niet alleen ondersteuning op uitvoerend niveau, maar op de langere termijn ook op tactisch- en strategisch niveau. Daarbij zal de advisering steeds op een hoger abstractieniveau komen te liggen waarbij een steeds sterkere relatie ontstaat tussen de zes instrumenten die de Omgevingswet kent, te weten:

- Omgevingsvisie;
- Programma's;
- Decentrale regels;
- Algemene Rijksregels;
- Omgevingsvergunning;
- Projectbesluit.

In het projectplan zijn vijf geselecteerde speerpunten benoemd. Per speerpunt wordt in het projectplan beschreven wat de komst van de wet vraagt, wat er tot nu toe gedaan is en tenslotte wat er tot de ingangsdatum nog gedaan moet worden om tijdig voorbereid te zijn op het moment dat de wet er is.

Deze vijf speerpunten zijn:

- Samenwerken in de keten;
- Verankeren in werkprocessen in de organisatie;

- Aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO);
- Cultuur, gedrag en competenties;
- Bijdragen aan Omgevingsvisies en Omgevingsplannen.

Voor de fase van implementatie van de Omgevingswet zijn voorafgaand aan dit proces onder andere de volgende middelen/ tijd gereserveerd:

- Uitbreiding van het Kernteam met de afdelingsmanagers en de accounthouder en verhoging overlegfrequentie naar eenmaal per maand;
- Inzet van 2 fte voor de invulling rol van omgevingsadviseur, schaal 11, uit bestaande budgetten en vanuit het huidige personeel;
- Inzet 5% van de tijd van medewerkers voor de implementatie van de Omgevingswet;
- Aanspreekpunten per afdeling om de gevolgen van de komst Omgevingswet voor het primaire proces inzichtelijk te maken;

- In een latere fase worden diensten ontwikkeld die aangeboden zullen worden in de Producent- en Diensten Catalogus.

Om de voorbereiding op de Omgevingswet te kunnen doen zijn gedurende de *pilot* twee extern-georiënteerde Omgevingsadviseurs en drie vergunningsverleners in de ruimtelijke ordening ingezet (intern georiënteerd). Daarnaast zijn de concernjurist en de accounthouder beiden betrokken bij de voorbereiding op de implementatie van de Omgevingswet. Deze laatste is zowel organisatorisch als bestuurlijk aanspreekbaar. Bovendien hebben een programmamanager - en een projectleider Omgevingswet zich beziggehouden met respectievelijk de brede coördinatie in de regio, en de minimale vereisten in de voorbereiding van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, waaronder de aansluiting op de DSO in samenwerking met onze deelnemers. Deze Memo richt zich op de nieuwe functie van de Omgevingsadviseur.

Door de eerdere kwartiermakers is ingeschat dat op termijn circa 6 Omgevingsadviseurs nodig zouden zijn om al onze deelnemers te bedienen. Van deze groep zouden twee omgevingsadviseurs een meer extern georiënteerde rol op zich nemen als het gaat om instrumenten die de Omgevingswet kent. Omdat de Omgevingswet nog niet in werking is getreden, richt deze evaluatie zich op de functie van deze extern georiënteerde Omgevingsadviseur. Mocht op termijn blijken dat meer adviseurs nodig zijn dan gaat de OD NHN opnieuw in gesprek met het bestuur.

Ervaringen

De rol van de Omgevingsadviseur is een nieuwe functie binnen de OD NHN. Met deze rol geeft de OD NHN invulling aan de integrale adviesfunctie bij initiatieven en ruimtelijke procedures met een milieucomponent.

De ervaringen met de Omgevingsadviseur kenmerken zich als volgt:

- De nieuwe functie van Omgevingsadviseur vervult een gewenste rol tussen de deelnemers en de interne organisatie van de OD NHN;
- De functie Omgevingsadviseur krijgt vanuit de *pilot*-fase een structurele plek binnen de organisatie van OD NHN;
- De Omgevingsadviseur heeft behoefte aan data die voordat deze gedeeld wordt met deelnemers omgezet wordt in informatie;
- De structurele financiering van 2 fte Omgevingsadviseurs blijft binnen de bestaande begroting;
- Diensten en producten van de Omgevingsadviseurs worden binnen de jaarlijks vast te stellen individuele Uitvoeringsprogramma's opgenomen;
- Diensten en producten van de Omgevingsadviseur zijn/ worden zichtbaar binnen de Product- en Dienstencatalogus (PDC).

Vanuit de Stuurgroep – voorjaar 2022

Kort samengevat bundelt de Omgevingswet regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Eén wet die 26 verschillende besluiten verankert en een integrale benadering van initiatieven omkadert. We kunnen al wel stellen dat ons werk is veranderd van: uitvoerend, toetsend en reactief naar: faciliterend, regisserend en proactief. Samenwerking met ketenpartners wordt nog belangrijker.

De Omgevingsadviseur OD NHN is de spil in de samenwerking tussen gemeenten, ketenpartners en eigen vakspecialisten bij omgevingsvisies, omgevingsprogramma's, verordeningen en omgevingsplannen. Ook onder de huidige wet- en regelgeving wordt verwacht dat wij voor alle gemeenten kunnen voorzien in een behoefte waar het gaat om milieu/natuur-adviezen bij ruimtelijke procedures. Hierbij gaat het ook om met name de ontwikkeling van nieuwe producten, zoals bijvoorbeeld een omgevingscan.

De beweging naar een integrale manier van kijken en werken rond opgaven in de leefomgeving neemt niet weg dat overheden hun meer traditionele rollen als kadersteller (bijv. verordeningen) en als regisseur (uitvoerder van beleid) behouden. Daarmee staat de omgevingsadviseur met één been binnen de OD NHN en één been binnen de organisatie van de deelnemers en lopen ze tegen vragen aan als:

- *Welke ontwikkelingswensen wil en kun je faciliteren, welke niet en hoe weeg je dat af?;*
- *Met welke samenwerkingsvormen kun je de integrale manier van werken stimuleren?;*
- *Hoe kun je adaptief samenwerken met alle betrokkenen en tegelijkertijd voldoende voortgang boeken?;*
- *Hoe ga je om met de spanning tussen (rechts)zekerheid en vrijheid/ maatwerk?;*
- *Kun je de politiek bedienen en een betrouwbare samenwerkingspartner zijn?*

We komen daarmee in een nieuw soort professioneel partnerschap. Met de pilot is daarmee een eerste nieuwe stap gezet.

Tijdens de pilot is voldoende aangetoond dat met de functie van Omgevingsadviseur in een behoefte wordt voorzien door diverse pilots/ werksessies met individuele deelnemers, maar dat deze tegelijkertijd nog niet altijd even duidelijk/zichtbaar is. Dit heeft te maken met marketingstappen die gezet dienen te worden in de volgorde van aandacht, interesse, verlangen en actie (AIDA-model). Met ondersteuning van de afdeling communicatie en het bedrijfsbureau moet dit verder worden uitgewerkt.

De fysieke leefomgeving is breed verdeeld over portefeuilles en afdelingen bij de gemeenten en is daarmee een potentieel politiek gevoelig onderwerp. Wat dat betreft is hier een strategische leemte en bestaat vanuit deelnemers over het algemeen onvoldoende aansluiting op het brede werkveld van de OD NHN.

Daarnaast zal de OD NHN ook de interne samenhang beter dienen te borgen. Vanuit een nieuw multidisciplinair team zou een structureel overleg op inhoud met de specialisten en met de medewerkers VTH over de afstemming advisering van belang zijn. In verband met de netwerkfunctie zou bovendien een structureel overleg op proces met de aanlanders – werkzaam op kantoor bij de deelnemer - en accountmanagement een pré zijn.

In het verlengde hiervan zullen de medewerkers die een adviserende rol hebben naar de omgevingsvisie, - plan, - programma, en enigszins in het geval van de omgevingsvergunning, zich in mindere mate toetsend en in meerdere mate beleidsadviserend moeten gaan opstellen.

Een belangrijk aspect voor verdere stappen in de dienstverlening en gebiedsgerichte adviserende rol voor met name de omgevingsadviseurs is het gebruik van data en de mogelijkheid om deze om te zetten naar geografische informatie. Bij het nieuwe product 'Omgevingscan' is deze behoefte aangetoond en zal dit product in de naaste toekomst een upgrade krijgen.

Financieel

Vanuit de Stuurgroep – voorjaar 2022

Voor inzicht in de onderbouwing voor budget en fte's is één en ander bekeken wat betreft tijdschrijven en urenregistratie. Vooralsnog heeft het voorgaande jaar niet geleid tot een budgettair probleem om de taakuitvoering in de pilot-periode vorm te geven. Een voorzichtige conclusie is dan ook dat de OD NHN kan volstaan met een tweetal strategische adviseurs, ook binnen de huidige begroting (2022, red.).

Bij deze conclusie passen wel enkele kanttekeningen:

- De Omgevingswet is nog niet van kracht. Dit is na diverse malen uitstel op zijn vroegst aan de orde op 1 januari 2023;
- De OD NHN kent 17 eigenaren: 16 gemeenten en de provincie Noord-Holland. Dit betekent dat de tijd van de twee omgevingsadviseurs schaars kan zijn;

- Behalve de Omgevingsadviseurs zijn medewerkers van diverse teams en afdelingen met verschillende expertises betrokken bij de producten voortkomend uit deze wet. Dit betekent dat verschillende overlegmomenten nodig zijn;
- De uren die verband houden met de implementatie en de producten van de Omgevingswet worden vooralsnog via het Uitvoeringsprogramma van de individuele deelnemer verrekend;
- Mocht op termijn blijken dat meer adviseurs nodig zijn dan gaat de OD NHN opnieuw in gesprek met het bestuur.

Gevraagd

Het algemeen bestuur wordt gevraagd kennis te nemen van de gedeelde ervaringen.

Bijlage(n)

-